

PATVIRTINTA

Alytaus lopšelio-darželio „Linelis“
direktorius 2017 m. rugsėjo 19 d.
įsakymu Nr. V-43(1.5)

ALYTAUS LOPŠELIO-DARŽELIO „LINELIS“ SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Alytaus lopšelio-darželio „Linelis“ smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos aprašo (toliau – tvarkos aprašas) paskirtis – padėti lopšelyje-darželyje užtikrinti sveiką, saugią, užkertančią kelią smurto, patyčių apraiškoms aplinką, kuri yra psichologiškai, dvasiškai ir fiziškai saugi visiems bendruomenės nariams.

2. Tvarkos aprašas perengtas vadovaujantis Jungtinių tautų vaiko teisių konvencija, Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu, Lietuvos Respublikos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymu, Lietuvos Respublikos nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymu, Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymu, kitais įstatymų įgyvendinamaisiais teisės aktais.

3. Tvarkos aprašas nustato smurto, patyčių stebėsenos, prevencijos ir intervencijos vykdymą lopšelyje-darželyje.

4. Tvarkos aprašas remiasi šiais principais:

4.1. *individualizavimo*. Turi būti atsižvelgiama į vaiko amžių ir brandą, jo psichikos ir fizines savybes, poreikius, socialinės aplinkos ir kitas svarbias ypatybes;

4.2. *vaiko interesų ir gerovės pirmumo*. Imantis bet kokių su vaiku susijusių veiksmų, svarbiausia – vaiko interesai;

4.3. *orumo*. Vaikai neturi būti žeminami, su jais neturi būti nepagarbiai elgiamasi;

4.4. *nediskriminavimo*. Veiksmų imamasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie patyčias, besityčiojančiųjų ar patiriančių patyčias amžiaus, rasės, lyties, kalbos, socialinės padėties, sveikatos ar kitokių aplinkybių;

4.5. *bendradarbiavimo*. Vaiko priežiūra, socialinė integracija (reintegracija) ir socializacija grindžiamos visų šiame procese dalyvaujančių asmenų tarpusavio pagalba;

4.6. *konfidencialumo, skaidrumo, nešališkumo, kolegialumo* principais priimant sprendimus.

5. Visi lopšelio-darželio bendruomenės nariai turi būti supažindinti su tvarkos aprašu pasirašytinai:

5.1. lopšelio-darželio darbuotojus supažindina lopšelio-darželio direktorius įsigaliojus tvarkos aprašui;

5.2. ugdytinius supažindina grupės auklėtojos veiklų metu;

5.3. tėvus (globėjus, rūpintojus) supažindina grupės auklėtojos per pirmąją grupės tėvų susirinkimą.

6. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

6.1. patyčios – tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės kitam asmeniui daromi tyčiniai pasikartojantys veiksmai, kuriais siekiama pažeminti jo reputaciją ar orumą, jį įžeisti, įskaudinti ar kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą. Patyčios gali būti tiesioginės (atvirai puolant ir/ar užgauliojant) ir/ar netiesioginės (skaudinant be tiesioginės agresijos):

6.1.1. *žodinės patyčios*: pravardžiavimas, grasinimas, ujjimas, užgauliojimas, pašaipios replikos, erzinimas, žeminimas ir kt.;

6.1.2. *fizinės patyčios*: mušimas, kumščiajimas, stumdymas, pargriovimas, spaudimas, dusinimas, įspyrimas ar spardymas, kitas užkabinėjimas, nepadorūs gestai, turtinė žala ir kt.;

6.1.3. *socialinės patyčios*: socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gaudų skleidimas, gero vardo gadinimas, manipuliavimas draugyste, reketas ir kt.;

6.1.4. *patyčios kibernetinėje erdvėje*: patyčios iš kito asmens naudojantis informacinėmis technologijomis ir/ar informacinės visuomenės informavimo priemonėmis, siekiant įbauginti tą asmenį, pakenkti jo reputacijai ar kitokiu būdu jį pažeminti, neatsižvelgiant į tai, ar patyčių informacija siunčiama asmeniškai, ar paskleidžiama neapibrėžtam gavėjų skaičiui (skaudinančių ir/ar gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir/ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešų gaudų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas siekiant sugriauti gerą vardą arba santykius, pažeminti ir kt.);

6.2. *konfliktas (konflikcinė situacija)* – tai vienkartinis vienodos ar panašios psichologinės jėgos asmenų ar asmenų grupių tikslų, pozicijų, nuomonių, požiūrių susidūrimas, rimti nesutarimai, sukeliantys dalyviams nemalonius jausmus, išgyvenimus;

6.3. *patyčias patiriantis vaikas* – ugdytinis, iš kurio yra tyčiojamasi;

6.4. *besityčiojantysis* – ugdytinis ar suaugęs, inicijuojantis patyčias ir/ar prisidedantis prie jų;

6.5. *patyčias patiriantis suaugęs* – administracijos atstovas, auklėtojas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, iš kurio tyčiojasi ugdytinis(-iai);

6.6. *patyčių stebėtojas* – ugdytinis, matantis ar žinantis apie patyčias;

6.7. *smurto ir patyčių prevencija* – veikla, skirta smurto ir patyčių rizikai mažinti imantis lopšelio-darželio bendruomenės narių (ugdytinių, administracijos atstovų, auklėtojų, švietimo pagalbos specialistų, kitų darbuotojų, tėvų (globėjų, rūpintojų) švietimo, informavimo ir kitų priemonių;

6.8. *smurto ir patyčių intervencija* – visuma priemonių, taikomų visiems smurto ir patyčių dalyviams (patiriantiems, besityčiojantiems, stebėtojams), esant poreikiui įtraukiant ugdytinių tėvus (globėjus, rūpintojus);

6.9. *smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos stebėseną* – smurto ir patyčių situacijos lopšelyje-darželyje stebėjimas renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinio geresniam pažinimui bei valdymui, reiškinio tolesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas.

II SKYRIUS

SMURTO IR PATYČIŲ STEBĖSENA IR PREVENCIJA

7. Smurto ir patyčių prevencija ir intervencija yra svarbi lopšelio-darželio veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėseną rūpinasi lopšelio-darželio administracija, vaiko gerovės komisijos nariai, grupių auklėtojos, o ją vykdo visi lopšelio-darželio bendruomenės nariai.

8. **Lopšelio-darželio vadovas** yra atsakingas už tvarkos aprašo parengimą ir vykdymą, už stebėsenos rezultatais paremtą kasmetinio lopšelio-darželio patyčių prevencijos priemonių plano parengimą, pristatymą lopšelio-darželio bendruomenei ir vykdymą.

9. Tvarkos aprašo įgyvendinimą koordinuoja lopšelio-darželio direktoriaus įsakymu paskirti ne mažiau kaip trys **vaiko gerovės komisijos nariai**, kurie kasmet:

9.1. inicijuoja anoniminę ugdytinių apklausą ir apibendrina jos rezultatus;

9.2. surenka apibendrintus duomenis iš grupių auklėtojų, dėl lopšelyje-darželyje fiksuotų pranešimų apie patyčias ir atlieka jų analizę (ne rečiau kaip kartą per tris mėnesius);

9.3. remiantis apklausos ir pranešimų apie patyčias analizės duomenimis rengia patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių planą ir jį koreguoja;

9.4. aptaria turimą informaciją, svarsto prevencijos ir intervencijos priemonių taikymo plano turinį vaiko gerovės komisijos posėdyje;

9.5. teikia siūlymus lopšelio-darželio direktoriui dėl smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo, lopšelio-darželio darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo smurto ir patyčių prevencijos ar intervencijos srityje ir kitais klausimais;

9.6. teikia siūlymus lopšelio-darželio direktoriui dėl tvarkos aprašo tobulinimo;

9.7. apie visus smurto ir patyčių atvejus ir intervencines veiklas informuoja lopšelio-darželio direktorių;

9.8. atlieka kitus šiame tvarkos apraše numatytus veiksmus.

10. Vaiko gerovės komisijos narių, atsakingų už smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos koordinavimą, sąrašas ir kontaktinė informacija skelbiama viešai ugdytiniams ir jų tėvams (globėjams, rūpintojams) prieinamoje vietoje (stende, internetinėje svetainėje ir kt.).

11. **Grupių auklėtojai** vykdo smurto ir patyčių stebėseną ir prevenciją savo grupėje:

11.1. kuria psichologiškai saugų grupės mikroklimatą, nuolat stebi situaciją grupėje ir aptaria ją su ugdytiniais;

11.2. grupių valandėlių metu aptaria su ugdytiniais smurto ir patyčių formas: aiškinasi, kas joms būdinga, kaip jas atpažinti, tinkamai reaguoti, kuo skiriasi patyčios nuo konfliktinės situacijos, kokios yra pagalbos galimybės;

11.3. kiekvieno tėvų susirinkimo metu aptaria grupės mikroklimatą, vykdo pedagoginį švietimą smurto ir patyčių prevencijos temomis, skatina tėvus nedelsiant reaguoti į informaciją apie patyčias, bendradarbiauti sprendžiant konfliktines situacijas, kad jos neperaugtų į patyčias;

11.4. kartą per mėnesį išanalizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie smurtą ir patyčias grupėje, informuoja vaiko gerovės komisijos atsakingus narius apie taikytų prevencijos priemonių rezultatus klasėje, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su patyčiomis.

12. **Švietimo pagalbos specialistai** vykdo smurto ir patyčių stebėseną ir prevenciją pagal savo veiklos pobūdį:

12.1. logopedas individualių konsultacijų metu teikia būtiną informaciją lopšelio-darželio darbuotojams apie specialiųjų poreikių mokinio elgesio ypatumus patyčių prevencijos tikslais;

12.2. švietimo pagalbos specialistai vykdo prevencines programas lopšelio-darželio bendruomenei.

III SKYRIUS PATYČIŲ INTERVENCIJA

13. **Bet kuris lopšelio-darželio darbuotojas** įtaręs ar pastebėjęs žodines, fizines, socialines patyčias:

13.1. nedelsdamas įsikiša ir nutraukia bet kokius tokį įtarimą keliančius veiksmus;

13.2. primena ugdytiniui, kuris tyčiojasi ar yra įtariamas tyčiojimusi, lopšelio-darželio nuostatas ir ugdytinio elgesio taisykles;

13.3. raštu informuoja patyrusio smurto ir patyčias ugdytinio grupės auklėtoją apie įtariamas ar įvykusias patyčias (pranešimo apie patyčias forma, 1 priedas);

13.4. esant grėsmei ugdytinio sveikatai ar gyvybei, nedelsiant kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus (globėjus, rūpintojus) ir/ar lopšelio-darželio darbuotojus) ir/ar institucijas (pvz.: policiją, greitąją pagalbą ir kt.);

14. **Bet kuris lopšelio-darželio darbuotojas** įtaręs ar pastebėjęs patyčias kibernetinėje erdvėje arba gavęs apie jas pranešimą:

14.1. esant galimybei išsaugo vykstančių patyčių kibernetinėje erdvėje įrodymus ir nedelsdamas imasi reikiamų priemonių patyčioms kibernetinėje erdvėje sustabdyti;

14.2. įvertina grėsmę ugdytiniui ir esant poreikiui kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus (globėjus rūpintojus) ir/ar lopšelio-darželio darbuotojus) ar institucijas (policiją);

14.3. pagal galimybes surenka informaciją apie smurtaujančių ir besityčiojančių asmenų tapatybę, dalyvių skaičių ir kitus galimai svarbius faktus;

14.4. informuoja smurto ir patyčias patyrusio ugdytinio grupės auklėtoją apie patyčias kibernetinėje erdvėje (pranešimo apie patyčias forma, 1 priedas) ir pateikia įrodymus (išsaugotą informaciją);

14.5. turi teisę apie patyčias kibernetinėje erdvėje pranešti Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybai pateikdamas pranešimą interneto svetainėje adresu www.draugiskasinternetas.lt.

15. **Ugdytinis** patyręs smurtą ir patyčias arba jas pastebėjęs:

15.1. nedelsdamas praneša grupės auklėtojui;

16. **Tėvai (globėjai, rūpintojai)** sužinoję apie smurtą ir patyčias ar pastebėję smurto ir patyčių atvejį:

16.1. nedelsdami raštu (trumpą sms žinute, elektroniniu paštu ir kt.) informuoja grupės auklėtoją;

16.2. jei smurtaujantis ar besityčiojantis asmuo yra lopšelio-darželio darbuotojas, nedelsdami raštu (trumpą sms žinute, elektroniniu paštu ir kt.) informuoja lopšelio-darželio direktorių;

16.3. sužinoję apie viešą patyčių kibernetinėje erdvėje panaudojus vaizdinę informaciją atvejį, patyčias patiriančio nepilnamečio ugdytinio tėvai (globėjai, rūpintojai) privalo apie tai pranešti Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybai pateikdami pranešimą interneto svetainėje adresu www.draugiskasinternetas.lt.

17. **Grupės auklėtojas** gavęs informaciją apie įtariamas ar įvykusias patyčias ar smurtą:

17.1. patikrina gautą informaciją, nustatęs, kad tai smurto ar patyčių atvejis, aiškinasi jo aplinkybes;

17.2. bendradarbiaudamas su kitų smurto ar patyčių situacijos dalyvių grupių auklėtojais organizuoja individualius pokalbius su patyčių dalyviais, informuoja jų tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui kviečia ugdytinių tėvus dalyvauti pokalbiuose;

17.3. registruoja patyčių atvejus ir vykdomas intervencines veiklas Patyčių registracijos sąsiuvinyje;

17.4. vykdo tolesnę smurto ir patyčių situacijos stebėseną;

17.5. nesiliaujant smurtui ir patyčioms ar esant sudėtingesniais patyčių atvejais kreipiasi į atsakingus vaiko gerovės komisijos narius.

18. **Vaiko gerovės komisijos nariai** įvertinę turimą informaciją:

18.1. kviečia vaiko gerovės komisijos posėdį;

18.2. numato intervencijos veiksmų planą, supažindina smurtą ir patyčias patyrusį ir jas vykduosį ugdytinį, jų tėvus (globėjus, rūpintojus) su planu ir jo nevykdymo pasekmėmis;

18.3. informuoja lopšelio-darželio direktorių apie esamą situaciją;

18.4. vykdo veiksmų plane numatytas veiklas, stebi, analizuoja, organizuoja posėdžių situacijos pakartotiniam įvertinimui, esant poreikiui koreguoja veiksmų planą;

18.5. jei veiksmų plane numatytos veiklos yra neefektyvios, kreipiasi į Alytaus miesto savivaldybės administracijos Vaiko gerovės komisiją dėl vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros skyrimo.

19. Ugdytiniai pasityčiojus iš lopšelio-darželio darbuotojo, patyręs patyčias darbuotojas informuoja lopšelio-darželio direktorių, kuris ištyręs informaciją imasi veiksmų patyčioms šalinti.

20. Lopšelio-darželio darbuotojui pasityčiojus iš ugdytinio, ugdytinis arba jo tėvai (globėjai, rūpintojai), arba kitas asmuo, pastebėjęs ar įtaręs patyčias, informuoja lopšelio-darželio direktorių raštu, kuris ištyręs informaciją imasi veiksmų patyčioms šalinti.

21. Smurto ir patyčių dalyviams pagal individualius poreikius lopšelyje-darželyje teikiama švietimo pagalbos specialistų ar pedagogų pagalba. Tais atvejais, kai yra kitos priežastys,

dėl kurių negali būti teikiama švietimo ar kita pagalba ar netikslinga ją teikti lopšelyje-darželyje, vaiko gerovės komisija rekomenduoja kreiptis į kitas pagalbą teikiančias institucijas.

IV SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

22. Visi dokumentai ir duomenys, susiję su ugdytiniu ir jo asmeniniu gyvenimu, yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti ugdytinio teises ir teisėtus jo interesus.

23. Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos aprašas yra skelbiamas lopšelio-darželio internetinėje svetainėje.
